

Kystverket
Postboks 1502
6025 Ålesund

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marius Saunders, 75 53 15 62

Tillatelse til etablering av klopper, lavflygning og landingstillatelse i Anda naturreservat i Øksnes kommune

Vi viser til brev med søknad fra Kystverket mottatt 24.08.21 (deres ref.2021/8304-1) og tilleggsinformasjon oversendt 21.09.21.

Vedtak 1

Statsforvalteren i Nordland gir Kystverket tillatelse til etablering av klopper fra naustet mot Anda fyr i Anda naturreservat. Vedtaket er fattet med hjemmel i forskrift om Anda naturreservat § 5 punkt 1. Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Kloppene legges langs den tidligere stien mot fyrstasjonen, beskrevet i forvaltningsplanen for Anda fyrstasjon (kart, vedlegg 1). Totalt 70 meter.
- Kloppen utformes etter beskrivelse gitt i oversendt dokumentasjon 21.09.2021.
- Kloppene etableres i perioden 1. oktober – 1. desember 2021.
- Arbeidet må utføres slik at anleggsarbeidet og den etablerte konstruksjonen skader færrest mulig reirganger.
- Kystverket er ansvarlig for årlig vedlikehold av kloppene.
- Statsforvalteren kan kreve kloppene fjernet dersom de gjør mer skade enn nytte for verneverdiene.

Vedtak 2

Statsforvalteren i Nordland gir Kystverket tillatelse til start og landing med helikopter, samt dispensasjon fra lavflygningsforbudet i Anda naturreservat. Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Tillatelsen gjelder kun for nødvendig antall turer for frakt av materiell og personell for arbeidet beskrevet i vedtak 1 i løpet av høsten 2021.

Dispensasjonen er gitt med følgende vilkår:

- Dispensasjonen gjelder i perioden 1. oktober – 1. desember 2021.
- Dispensasjonen gjelder kun flyging lavere enn 300 m ved start og landing.
- Dispensasjonen gjelder kun start og landing i nærheten av fyret.

Dispensasjonene gjelder kun fra verneforskriften.

Informasjon om klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Statsforvalteren i Nordland.

Søknaden

Statsforvalteren i Nordland, referansegruppen for forvaltningsplanen til Anda naturreservat og senioringeniør i Kystverket Terje Abrahamsen var på felles befaring i Anda naturreservat 30.06.21 hvor det ble sett på utfordringer med ferdsel og sett på forskjellige muligheter for å forenkle ferdselen opp til fyrstasjonen og redusere tråkkskader på reirganger.

Kystverket søker 24.08.21 om tillatelse til å legge klopper i Anda naturreservat.

Kloppene blir laget av ubehandlet gran, mens stolpene som blir slått ned i bakken er trykkimpregnerte uten krom og arsen.

Kloppene blir lagt langs den gamle stien, beskrevet i forvaltningsplanen for Anda fyrstasjon. Kloppene blir lagt fra naustet opp til den gamle oljeboden. Kloppene vil være til sammen 70 meter lange og ha en bredde på 51 cm. Kloppene vil dekke et areal på 36 m².

Kloppene blir festet til bakken ved at gjerdestopler i trykkimpregnert gran blir slått ned i jorden. Impregneringen er krom og arsenfri, slik at stolpene ikke vil avgi miljøskadelige stoffer til bakken og omgivelsene. Det vil bli slått to stolper (en på hver side av gangbanen) i jorda for omtrent hver fjerde meter. Forhold i bakken, slik som stein, fjell og reirganger gjør at plasseringen på stolpene ikke kan gjøres med nøyaktig fire meter, men blir tilpasset lokale forhold. Det gjør at det vil bli slått ned omtrent 40 stolper i bakken.

Lovgrunnlaget

Anda naturreservat ble vernet 06.12.2002. Formålet med Anda naturreservat er ivareta et verdifullt kystområde, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Spesiell verdi er knyttet til områdets verdi som hekkeområde for en rekke fuglefjellarter (alkefugl) og andre sjøfuglarter jf. verneforskriften § 2. I naturreservatet er tiltak som kan endre naturmiljøet, deriblant kloppegging forbudt, jf. verneforskriftens § 3 punkt 3. Forvaltningsmyndigheten kan med hjemmel verneforskriften § 5 punkt 1 gi tillatelse til etablering av anlegg for Kystverk, slik som kloppegging.

Selv om et omsøkt tiltak er innenfor rammen av en spesifisert dispensasjonsbestemmelse må det likevel foretas en selvstendig vurdering av om dispensasjon skal gis. Når forskriftene bruker formuleringer som "kan gi tillatelse til" eller "kan gi dispensasjon til" betyr ikke det at forvaltningsmyndigheten skal gi dispensasjon, men at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi dispensasjon. Dispensasjonsadgangen må vurderes i lys av verneformålet og naturforholdene i det enkelte område. I tillegg vil blant annet forarbeider til vernet og forvaltningspraksis kunne være sentrale tolkningsmomenter.

Kystverkets bruk av helikopter omfattes ikke av unntaksbestemmelsene som er listet opp i verneforskriftens § 4, heller ikke etter eventuelle unntak etter søknad som er listet opp i verneforskriftens § 5. Motorferdselen må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne åpner for dispensasjon fra

verneforskrifter dersom tiltaket ikke strider mot vernets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet jf. naturmangfoldloven § 7. Vurderingen skal vise hvordan disse er vektlagt.

Anda fyrstasjon er fredet ved vedtak av 28.04.1999 med hjemmel i kulturminneloven §§15 og 19. Nordland fylkeskommune er kulturminneforvaltningsmyndighet. Kystverket har fått dispensasjon fra kulturminneloven av Nordlands fylkeskommune for omsøkte tiltak.

Statsforvalterens vurdering

Anda har en stabil sjøfuglkoloni med flere arter, hvor lunde er den mest tallrike arten på øya, med omtrent 16 000 hekkende par i året. I Anda naturreservat legger lundene egg skjult i utgravde jordhull, disse jordhulla kalles lundeganger/reirganger. På hovedøya Anden er det reirganger på et areal av 18460 m², på Kalven er det omtrent 2400 m² med reirganger (figur 1). Disse gangene kan være en til to meter dype før en kommer til reiret. Det er svært mange slike reirganger på Anda, i området hvor det søkes om å legge klopper er det omtrent én reirinnngang per m², men dette varierer langs traséen. Det legges ett egg i hvert reir per sesong.

Det er et tynt lag med vegetasjon og/eller jord over reirgangene. Hvis man trækker over gangene, er det stor sannsynlighet for at man trækker gjennom og ødelegger reirgangen. Dette gjør at området er svært sårbart for ferdsel til fots, spesielt når det er egg eller unger i reirene. At en reirgang blir ødelagt når det er egg eller unger i reiret reduserer sannsynligheten for vellykket hekking. Problemstillingen med ferdsel over områdene med reirganger er godt kjent, og var kjent når Anda naturreservat ble vernet. Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) bemerker i verneplanen at: *Store deler av øya som fyret står på er gjennomhullet av lundeganger. Stien fra sjøen til fyret og området helt inntil fyret, er stedvis så gjennomhullet at det kan være vanskelig å unngå å trække gjennom.* Videre står det at: *Fylkesmannen (nå Statsforvalteren) viser til at lunden har veien stien opp til fyret som hekkeplass, og at alternative løsninger til omlegging vei bør utarbeides i samarbeid med rettighetshaver til fyret og forvaltningsmyndigheten.*

Fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) er det fire personer som er på øya gjennom hele hekkeperioden for å overvåke sjøfuglbestandene gjennom overvåkingsprogrammet SEAPOP. De må frakte vann, mat og andre forbruksvarer kontinuerlig gjennom de sårbare områdene gjennom hele hekkeperioden. De er godt kjent med hvordan man skal ferdes i områdene med reirganger, men det er fortsatt en utfordring å frakte tyngre varer gjennom disse områdene.

Kystverket er på tilsyn og vedlikehold på fyrstasjon omtrent seks ganger i året, de fleste utenfor hekkeperioden. I de fleste tilfeller ankommer de med båt, og da må de frakte varer, materiell og utstyr gjennom de sårbare områdene. Kystverket skriver at ferdselen er en utfordring. Klopping langs den gamle stien vil, i tillegg til å skjerme sårbare reirganger også gi økt sikkerhet for Kystverkets ansatte under frakt av utstyr.

Figur 1. Man er nødt til å gå over områder med reirganger for å nå Anda fyrstasjon. På kartet er det markert områdene med reirganger og hvor Kystverket søker om å legge klopper. Det er ikke mulig å legge om stien slik at man unngår reirganger.

Der hvor «stien» går i dag, er det bratt og det kan ikke bygges klopper langs denne traséen. Traséen som det søkes om går hvor den opprinnelige stien fra naustet til fyrstasjonen gikk, parallelt med dieslrørene. Å legge stien sørover vil være u hensiktsmessig da det vil bli gått over like store områder med lundeganger, og traséen til fyrstasjon vil bli nesten tre ganger så lang. Dette vil gjøre at mer vegetasjon blir tråkket ned, det vil også være behov for klopper på denne strekningen og det vil bli betydelig lengre å frakte varer når det er behov. Strekningen nordover langs den gamle stien er derfor det beste stedet å legge klopper.

Anda er svært værutsatt, spesielt på vinteren, dette gjør at det er helt nødvendig å feste kloppene i bakken, ellers ville de bli dratt på sjøen i løpet av vintersesongen. Kloppingen er tenkt utført ved at det slås ned trykkimpregnerte stolper med diameter på 8 cm. Stolpene som benyttes vil være uten miljøgifter. At stolpene er av trykkimpregnert gran gjør at de får bedre holdbarhet og kan stå lengre før de er nødvendig å skifte ut. Festingen av kloppene med stolper vil ødelegge enkelte reirganger, men er helt nødvendig for at ikke kloppene ikke skal ødelegges i løpet av vinteren. Det blir satt ned omtrent 40 stolper og det er vanskelig å anslå nøyaktig hvor mange av disse som kommer til å ødelegge en reirgang. Vårt estimat er at i overkant av 15 reirganger kan bli skadet ved etablering av stopler. Dette er regnet ut fra antall reirinnnganger per m², bredde og lengde av reirgangene, som gjør at omtrent 30 % av bakken har reirganger under seg. Vilårene som er satt vil redusere antall ødelagte reirganger ved at man prøver å unngå reirganger ved etablering av stolper. Det vil redusere den negative påvirkningen.

Resten av konstruksjonen som er over bakken er av ubehandlet gran, og kan vedlikeholdes uten at det vil påvirke reirgangene. Enkelte reirinnnganger kan bli dekket av selve kloppene selv om de ikke blir ødelagt av stolper. Det er omtrent én reirinnngang per m² og konstruksjonen vil dekke 36 m². I større deler av traséen er det så bratt at inngangene ikke vil bli tildekket selv om kloppene er direkte over inngangen. Dermed vil påvirkningen utover gangene som blir ødelagt av stolper bli svært små.

I dag ødelegges reirganger årlig av tråkk, selv om ingen har nøyaktig tall på omfanget. Når lundene ankommer øya på vårvinteren vil de grave ut nye reir for å erstatte de som har blitt ødelagt av stolper. Statsforvalteren vurderer derfor at et slik tiltak i sin helhet vil forbedre området for lundekolonien, der det positive ved å hindre skade av aktive reir vil være av høyere betydning enn reirgangene som blir ødelagt under anleggsarbeidet utenfor hekkeperioden.

Anda naturreservat har svært lite aktivitet utenom Kystverket og NINA, og det er ferdselsforbud i det meste av hekkeperioden. Det er ingen kjente tiltak som truer sjøfuglbestandene på et lokalt nivå i naturreservatet, og truslene mot bestandene består av faktorer som befinner seg utenfor naturreservatet. Dette tiltaket vil ikke gi økt belastning på en sårbar populasjon, og vil på sikt redusere forstyrrelser i hekkeperioden.

Med de vilkår som er satt, vil ikke en etablering av slik klopping gi presedens for andre aktører i Anda naturreservat eller for aktører i andre verneområder. Det er ikke etablert installasjoner i andre verneområder som krever en fast kryssing av reirganger eller andre hekkeområder og der nødvendig aktivitet skader verneverdiene slik de gjør på Anda.

Landstigning er ofte utfordrende i Anda, og det er bratt, tungt og vanskelig å frakte store mengder materialer med båt. Slik situasjonen er nå, er det derfor mest hensiktsmessig å bruke helikopter til frakt av kloppene til Anda. Kystverket har en gående dispensasjon for start og landing med helikopter på Anda fyr i Anda naturreservat i forbindelse med årlig drift og vedlikehold av fyret. Dette tiltaket vil kreve flere turer og passer ikke i tiden i denne dispensasjonen, det må derfor gis en egen dispensasjon for å få fraktet materialene til naturreservatet for å gjennomføre dette tiltaket. Transporten og landingen vil skje etter hekkesesongen og de aller fleste fuglene har forlatt øya. Lavflygningen og landingen kan derfor skje uten at det kommer i konflikt med verneformålet eller verneverdiene i naturreservatet.

Hendelser som skader reirganger midt i hekkesesongen kan ødelegge hekkesesongen fullstendig for de lundene som får reiret ødelagt. Tiltaket med klopping vil ha påvirkning på naturverdiene på Anda den sesongen tiltaket finner sted ettersom et mindre antall lunder vil måtte grave nye reirganger. Over tid vil allikevel den samlede påvirkningen reduseres, ettersom tiltaket hindrer ødelagte reirganger i fremtiden. For å unngå at de lundene som påvirkes av tiltaket får ødelagt hekkesesongen, settes det krav om at arbeidet skal være utført i god tid før lundene returnerer til kolonien. I sum anser vi at verneverdiene på Anda vil ha mer nytte med tiltaket enn uten. Med de vilkår som er satt vil omsøkte tiltak ikke stride mot vernevedtakets formål og ikke påvirke verneverdiene negativt. På dette grunnlaget innvilges søknaden.

Med hilsen

Mia Marthinus Husdal (e.f.)
underdirektør

Marius Saunders
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

NORDLAND FYLKESKOMMUNE	Postboks 1485 Fylkeshuset	8048	BODØ
Øksnes kommune	Storgata 27	8430	MYRE

Vedlegg 1: Kart fra forvaltningsplan for Anda fyrstasjon. Inntegnet trasé fra naust.

